

LUND UNIVERSITY

Ökat användande av skjutvapen vid grovt våld utmaning för akutvården

Khoshnood, Ardavan

Published in:
Läkartidningen

Published: 2017-08-03

Document Version
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Khoshnood, A. (2017). Ökat användande av skjutvapen vid grovt våld utmaning för akutvården. Läkartidningen, 114(35-36).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Författares aktieinnehav var associerat med positivt utfall i medicinska studier

Egenreferat. Tidigare studier har visat att industrifinansierade randomiserade kontrollerade studier (RCT) är associerade med högre andel positiva utfall jämfört med studier med andra typer av finansiering. Man har även sett samband mellan jävskonflikter vid RCT och mer positiva slutsatser. Dock är många av dessa studier utförda före införandet av obligatorisk rapportering av en eventuell jävskonflikt.

Syftet med den aktuella studien var att undersöka omfattningen av jävskonflikter i RCT publicerade i de högst rankade medicinska tidskrifterna (NEJM, Lancet och JAMA) samt att undersöka om specifika typer av jävskonflikter var associerade med ett positivt utfall.

Totalt identifierades 509 RCT publicerade 2013–2015. Sammanfattningsvis uppgav 99 procent av industrifinansierade studier jävskonflikter. Författarna i de industrifinansierade studierna uppgav personlig ekonomisk ersättning från företaget i 88 procent av fallen. 79 procent fick forskningsmedel från företaget, 76 procent hade företagsanställda med i författarlistan, och i 50 procent av studierna hade

någon av författarna aktier i företaget. Efter multivariat analys mellan olika typer av jävskonflikter och dess relation till ett positivt utfall var aktieinnehav i företaget självständigt associerat med ett positivt utfall.

Jävskonflikter kan medvetet eller undermedvetet påverka det vetenskapliga

»Jävskonflikter kan medvetet eller undermedvetet påverka det vetenskapliga innehållet i studien och viktiga beslut under studiens gång.«

innehållet i studien och viktiga beslut under studiens gång. Ökad chans för ett positivt utfall i studier kan åstadkommas på olika sätt; randomiseringsmetoder, diktomisering av ordinaldata, användande av parametriska test med mera. En farhåga är att det vid omfattande studierelaterade

de jävskonflikter eventuellt kan bli svårt att dra en gräns mellan vetenskap och reklam. Kanske är det även naivt att förvänta sig att ett vinstdrivande företag ska kunna balansera mellan vinstintresse och en ärlig rapportering av studieresultatet. Mot bakgrund av det aktuella kunskapsläget anser vi det viktigt att rapportera omfattningen av jävskonflikter i de högst ansedda medicinska tidskrifterna.

Denna studie visar att industrifinansierade studier uppvisar omfattande jävskonflikter, där anställda och aktieägare ofta ingår som medförfattare i studierna. En ökad medvetenhet om relevanta jävskonflikter kan hjälpa kliniker och beslutsfattare att kräva välgjorda studier med kliniskt relevanta effektmått före implementering av nya behandlingsmetoder.

Alberto Falk Delgado, med dr, ST-läkare, institutionen för kirurgiska vetenskaper, Uppsala universitet

Anna Falk Delgado, med dr, ST-läkare, institutionen för klinisk neurovetenskap, Karolinska institutet, Stockholm

Falk Delgado A, Falk Delgado A. *Trials* 2017;18(1):354.

Ökat användande av skjutvapen vid grovt våld utmaning för akutvården

Egenreferat. Grova våldsbrott fortsätter att vara ett stort bekymmer i Sverige. Inte minst gäller detta skjutvapensrelaterade grova våldsbrott, som ökar allt mer i landet, enligt en rapport från Brottsförebyggande rådet från 2015.

I denna studie av 19 offer för mord, dråp, försök till mord eller försök till dråp i Sverige fann vi att 13 offer avled av sina skador. 6 fick allvarliga skador, men över-

levde. Studien omfattar en femårsperiod och utgick från samtliga fall i ett svenskt storstadsområde där det fanns en fällande dom för något av nämnda brott.

Offren attackerades främst med kniv/skarpa vapen (n = 10; 52,6 procent) följt av skjutvapen (n = 7; 36,8 procent). Attackererna med skjutvapen ledde oftare till dödsfall (n = 6; 86 procent) än attackerna med kniv/skarpa vapen (n = 6; 60 procent). Användandet av skjutvapen var lika vanligt som kniv/skarpa vapen i gängrelaterade våldsbrott och våld i hemmet.

Den vanligaste anatomiska lokaliseringen hos dem som attackerats med kniv/skarpa vapen var posteriora torax (n = 5; 50 procent) samt ventrala torax (n = 4; 40 procent). För skjutvapen var det huvudet (n = 5; 71,4 procent) samt ventrala torax (n = 3; 42,9 procent). Den vanligaste dödsorsaken när offret attackerades med kniv/skarpa vapen var hypovolemi (n = 4; 66,7 procent). För dem som attackerades med skjutvapen var dödsorsaken vanligtvis intrakraniella skador (n = 3; 42,9 procent)

och hypovolemi (n = 2; 28,6 procent).

Att kniv/skarpa vapen är vanligaste modus operandi vid grova våldsbrott stämmer väl överens med andra studier från både Sverige och andra länder förutom USA, där skjutvapen är vanligast. Däremot är användandet av skjutvapen mot offren i vår studie betydligt högre än i andra studier, vilket förmodligen beror på att skjutvapen som modus operandi vid våldsbrott i Sverige ökar och att det är enklare att få tag på skjutvapen i dag än vad det har varit tidigare.

Det ökande användandet av skjutvapen bidrar till en ökad utmaning för polisväsendet och inte minst akutsjukvården. Resultatet av denna studie är av intresse för personal inom akutsjukvård, rättsmedicin och inte minst den polisiära verksamheten.

Ardavan Khoshnood, ST-läkare, kriminolog, akutkliniken, Skånes universitetssjukhus, Lund; kliniska vetenskaper, Lunds universitet; institutionen för kriminologi, Malmö högskola

Khoshnood A, Väfors Fritz M, Ekelund U. *Am J Forensic Med Pathol.* 2017;38(3):241-8.

Offren som undersöktes attackerades främst med kniv/skarpa vapen följt av skjutvapen, som dock oftare ledde till dödsfall.